

QƏRBİ AZƏRBAYCAN BİZ QAYIDAÇAĞIQ

Mirzə Qədim İrəvaninin nəvəsi Əfşan Qədimbəyovanın həyat hekayəsi

İrəvan Ermənistanı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti yarananda, məhz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti tərəfindən verilmişdir. İrəvan xanlığında yaşayan insanların əksəriyyəti azərbaycanlı idi.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

XIX əsrin II yarısı və XX əsrin əvvəllərində qədim Azərbaycan şəhəri olan İrəvanda güclü maarifçilik mühiti formalaşmışdır. Qafqazın çar Rusiyası tərəfindən işğalından sonra burada maarifçiliyin və məktəb təhsilinin inkişafında yeni meyillər yaranıb. Şuşada açılan qəza məktəbindən iki il sonra İrəvanda ilk ikisənifli qəza məktəbi (1832) açılıb. 1844-cü ildə qəza məktəbi üçsənifli qəza məktəbinə, sonra proqimnaziyaya (1868), daha sonra isə gimnaziyaya (1881) çevrilib. 1881-ci ildə İrəvan Müəllimlər Seminariyası açılıb. İrəvan rus-tatar (Azərbaycan) məktəbi fəaliyyətə başlayıb, ildən-ilə dünyəvi məktəblərin və təhsilə cəlb edilən azərbaycanlıların sayı artıb.

Mirzə Qədim İrəvaninin nəsl:
mədəni irsin daşıyıcıları

İrəvanda maarifçilik mühitinin formalaşmasında müstəsna xidmətləri olan görkəmli ziyalılardan biri də XIX əsrdə yaşamış Azərbaycanda pəncə rəssamlığının əsasını qoyan böyük rəssam Mirzə Qədim İrəvani idi. Peşəkar rəssam təhsili almasa da, istedadı və zövqü sayəsində çox böyük məşhurluq qazanıb. Rus, fransız, fars dillərini mükəmməl bilən İrəvani Qərbi Avropa, rus, Şərqi müəllimlərinin əsərlərindən ibarət zəngin kitabxanaya sahib olub. 1875-ci ildə kolleq assessoru rütbəsində vəfat edən İrəvaninin ailəsi həm də maarifçi ziyalılar nəslini tanıyır. Onun ailəsində Ələkbər və Ələsgər İrəvani kimi tanınmış insanlar olub.

Ələkbər bəy 1859-cu ildə İrəvan şəhərində anadan olub, İrəvan kişi gimnaziyasında təhsil alıb, şəhər teatrları mərkəzində 4-cü dərəcəli teatrçı və qubemiyə katibliyində işləyib. "Şiri Xursid" ordeni, üzərində Aleksandr Nevskinin lentini gümüş medalla təltif edilmiş. Haqqında bəhs etmək istədiyimiz Əfşan xanım onun övləddir.

Nəvəsi Əfşan Qədimbəyova

1914-cü ildə İrəvan şəhərində Ələkbər bəyin Fatma xanım Süleymanbəyova ilə ailəliyindən dünyaya gələn 3-cü övləddir. Amma bözi mənbələrdə onun 1915-ci ildə anadan olduğu bildirilir. 1918-ci ildə İrəvanda erməni daşnaklarının törətdikləri qətləmə nəticəsində on minlərlə soydaşımız öldürüldü, diri-diri quyulara daldırıldı və yandırıldı. XIX əsrin əvvəllərində əhalinin mütləq əksəriyyəti təşkil edən azərbaycanlı ailələr Türkiyə, Batum, Tiflis və Azərbaycanın müxtəlif şəhərlərinə köçmək məcburiyyətində qaldı. İrəvanda böyük şən-şöhət və mülk sahibi olan Əfşan xanımın ailəsi də Mustafa bəy Topçubaşovun, Heydər Hüseynovun, Səid Rüstəmovun, Cəfər Xəndanın (Hacıyev), Hüseyn Seyidzadənin, Əhməd Cəmilin ailəsi kimi Bakıya köçmək məcburiyyətində qaldı. 1918-ci ildə atasını itirən Əfşan xanım Mənzər və Mənzərlə birlikdə Bakı şəhərində məskunlaşdı.

Təhsil illəri

Ziyalı ailəsində dünyaya gələn Əfşan xanım bütün maddi və mənəvi sınıxlara baxmayaraq təhsildən ayrılmayıb. 1921-1926-cı illərdə Bakı şəhərindəki 1 saylı məktəbdə, 1926-1929-cu illərdə Bakı Pedaqoji Texnikumunda təhsil alıb. Həmin dövrdə ölkədə ümumi icbari təhsilin həyata keçirilməsi, savadsızlığın ləğvi uğrunda gərgin mübarizə gərdirdi. Mədəni inqilab həyatın bütün sahələrini öz əğşuna almışdı.

1929-cu ildə texnikumu bitirən Əfşan xanım Azərbaycan SSR Xalq Maarif Komissarlığı tərəfindən Şəki

şəhərinə göndərilib. O, iki il Şəki şəhərindəki məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrində tərbiyəçi işləyib. 1931-ci ildə Xalq Maarif Komissarlığı tərəfindən Bakıya dövlət olunaq 1930-cu ildə yenidən təşkil edilən Azərbaycan Ali Pedaqoji İnstitutuna ali təhsil almağa göndərilib. Həmin dövrdə ali məktəbə qəbul zamanı Azərbaycan KP-nin rayon, vilayət şöbələri, Xalq Maarif Komissarlığı, Həmkarlar İttifaqı Şurası, Fəhlə fakültəsi, siyasi idarə, hərbi hissə (oğlanlar üçün) tərəfindən verilən gərginləşdirici ümumtəhsil verilir. Xalq Maarif Komissarlığının göndərişi əsasında Ali Pedaqoji İnstitutun Pedaqoji fakültəsinə daxil olan Əfşan Qədimbəyova 1931-1935-ci illərdə burada təhsil alıb. Həmin dövrdə institutda Məmməd Bayramov, Bəşir Bünyatov və Mirzə Məmmədov rəhbərlik edib. Orta məktəbdə müəllim işləmək hüquq qazanan Əfşan xanım təhsilini davam etdirmək məqsədilə Moskva gedərək orada S.Bubnov adına Moskva Pedaqoji İnstitutunun aspiranturasına daxil olub. Rus və ingilis dillərini mükəmməl bilən Əfşan Qədimbəyova 1935-1937-ci illərdə Moskvada aspirantura təhsili alıb, Azərbaycanda məktəbəqədər tərbiyənin tarixi ilə bağlı araşdırmalar aparıb.

Pedaqoji fəaliyyət

Aspirantura təhsilini uğurla başa vuran Əfşan Qədimbəyova Bakıya qayıdaraq Pedaqoji İnstitutda elmi-pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. Həmin dövrdə məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin şəkəsi genişləndirildiyindən tərbiyəçi-müəllim hazırlığına xüsusi önəm verilir. Bu məqsədlə 1936-cı ildə Pedaqoji fakültənin məktəbəqədər tərbiyə şöbəsinin əsasında müstəqil Məktəbəqədər tərbiyə fakültəsi təşkil edilmiş, Dilruba Mustafayeva fakültənin dekani təyin olunub. Fakültədə pedaqoji fənləri fakültə dekani Dilruba Mustafayeva, Gülrux Qədimbəyova (o, Əfşan xanımın əmisi oğlu Kamal bəyin həyat yoldaşı olub) Şahbəyim Cəfərova və Əfşan Qədimbəyova tədris edirdi.

Fakültənin əməkdaşları 1937-ci ildə Moskvada elmi ezamiyyətdə olarkən N.K.Krupskaya ilə görüşüb, respublikada uşaq bağçası şəkəsinin inkişafı, metodik ədəbiyyatın nəşri, kənd yerlərində uşaq bağçalarının təşkili, məktəbəqədər kənd yerlərinin və s. məsələləri geniş müzakirə ediblər. Fakültə müstəqil olaraq 5 il fəaliyyət göstərmiş. İlk vaxtlar Əfşan xanım institutun Pedaqogika kafedrasında fəaliyyət göstərmiş, sonra ictimai əsaslarla Məktəbəqədər pedaqogika kafedrasına rəhbərlik edib.

30 aprel 1941-ci ildə V.İ.Lenin adına APİ-nin direktoru Cəbrayıl Ələsgərovun imzaladığı arayışda bildirilir ki, Əfşan Axundova (Qədimbəyova) 1 sentyabr 1937-ci ildən 17

iyul 1941-ci ilə kimi ADPI-nin Məktəbəqədər pedaqogika kafedrasında işləyib. Çoxşəxli fəaliyyəti ilə diqqəti cəlb edən Əfşan Qədimbəyova həmin illərdə həm də Bakı Şəhər Xalq Təhsili İdarəsində metodist və direktor vəzifələrində çalışıb.

1941-ci ildə Hitler Almaniyasının SSRİ-yə qətlən hücumu nəticəsində II Dünya müharibəsinin səhədləri genişləndi. Ölkədə quruculuq işlərinə ara verildi, institutun müəllimlərinin və tələbələrini böyük bir hissəsi cəbhəyə səfərbər olundu. Pedaqoji İnstitutda oxuyan tələbələr sayı kəskin azaldı. 1941-ci ilin yanvar ayında direktor Ələsgər Həşimov institutda fakültələrin birləşdirilməsi, qrup və birləşmələrin sayının azaldılması, bezi ixtisasların digər institutlara verilməsi ilə bağlı Azərbaycan KP MK partiya təbliğati şöbəsinə məktub ünvanladı. Məktubda Məktəbəqədər fakültənin ləğvi edilməsi, M.F.Axundov adına Müəllimlər İnstitutunun nəzdində məktəbəqədər tərbiyə müəssisələri üçün işçilərin hazırlanması üçün fakültənin yaradılması təklif edildi. Beləliklə, Pedaqoji İnstitutda məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin hazırlığına son qoyuldu. Fakültənin dekani D.Mustafayeva Azərbaycan Dövlət Universitetinin Pedaqogika-psixologiya kafedrasına köçürüldü.

İctimai-siyasi fəaliyyət

1928-ci ildən ÜLKL-nin, 1942-ci ildən Sovet İKP-nin üzvü olan Əfşan Qədimbəyova bacarıqlı təşkilatçı, fəal ictimaiyyəti və gənc kommünist kimi Azərbaycan LKGI-də işə dəvət olundu. 22 oktyabr 1956-cı ildə Azərbaycan LKGI MK katibi N. Hacıyevin imzaladığı arayışda yazılır: "Axundova Əfşan Ələkbər qızı 18 iyun 1942-ci ildən 28 fevral 1946-cı ilə kimi Azərbaycan LKGI-nin katibi vəzifəsində işləyib. Ölkə üçün olduqca çətin və məsuliyyətli bir dövrdə respublika komsomolçularının ön və arxa cəbhədə fəaliyyətinin təşkili üçün böyük rol oynayan Əfşan xanım partiya işinə irəli çəkilib". 1 mart 1946-cı ildən 17 noyabr 1947-ci ilə kimi Əfşan xanım Azərbaycan Tibb İnstitutunda partiya təşkilat katibi vəzifəsində çalışıb. Sonra o, daha yüksək vəzifəyə - Azərbaycan KP MK-nin partiya təşkilatları ilə iş şöbəsinin müdiri kimi vəzifəsinə irəli çəkilib. Azərbaycan KP MK-nin İşlər İdarəsi tərəfindən 23 iyun 1955-ci ildə Ə.Qədimbəyovaya verilən arayışda bildirilir ki, o, 17 noyabr 1947-ci ildən 1 oktyabr 1949-cu ilə kimi həmin vəzifədə çalışıb.

35 yaşlı rektor

Zəngin idarəetmə təcrübəsinə malik olan Əfşan Qədimbəyova 1949-cu ilin oktyabrın 1-də Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutuna direktor vəzifəsinə təyin olunur.

1948-1949-cu tədris ilində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Xarici dillər fakültəsinin bazasında təşkil edilən institut hələ tam formalaşmamışdı. İnfrastruktur zəif idi, zoruri avadanlıqlar çatışmırdı, kafedraların yüksəkixtisaslı elmi-pedaqoji kadrlarla təminatında xeyli çətinliklər var idi. Cəmi 1 il fəaliyyət göstərən institutda həm tədrisin, həm də elmin təşkilində çoxlu problemlər var idi. Əfşan xanım yüksək təşkilatçılığı və idarəetmə qabiliyyəti sayəsində institut qısa bir müddətdə xeyli uğurlara imza atdı. Onun məqsədyönlü və təşkilatçılığı nəticəsində 1950-1951-ci tədris ilində instituta tələbə qəbulu planı iki dəfə artırıldı, struktur dəyişikliyi həyata keçirildi, yeni kafedralar yaradıldı və elmi-pedaqoji kadrlarla təmin edildi. Əfşan Qədimbəyovanın institutun direktoru olduğu 1949-1955-ci illərdə buraya 1205 tələbə qəbul olunub, əyani şöbəni 778, qiyabi şöbəni 192 tələbə bitirib. 1948-1949-cu tədris ilində institutda 366 tələbə təhsil aldığı halda, 1954-1955-ci tədris ilində onların sayı 823-ə yüksəlib. Əfşan xanımın təşəbbüsü ilə ümumtəhsil məktəblərində xarici dildən əlavə, yeddillik məktəblərdə Azərbaycan dili və ədəbiyyat fənnini tədris edə biləcək müəllim hazırlığına başlandı. Həmin dövrdə institutun əməkdaşları ayrı-ayrı rayonlarda müəllim və şagirdlərin qonağı olur, daha bacarıqlı gənclərin ali məktəbə cəlb edilməsinə çalışırdılar. Əfşan xanım özü də təbliğat aparmaq üçün rayonlarda olurdu. 27 yanvar 1951-ci ilə aid arxiv sənədində Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutunun direktoru Əfşan Qədimbəyovanın 27 yanvardan 10 fevrala kimi Qaryagin (Füzuli) rayonunda ezamiyyətdə olmasını bildirilir.

İctimai-siyasi fəallığın parlaq nümunəsi

Həmin illərdə respublikada ictimai-siyasi fəallığı ilə seçilən qadın rəhbər işçilərdən biri olan Əfşan Qədimbəyova Bakı Şəhər Sovetinə və Azərbaycan SSR Ali Sovetinə deputat seçilib. 1953-cü ildə Azərbaycan SSR Ali Sovetinin sədri akademik Mustafa Topçubaşovun müavini olub. 1955-ci ildə Azərbaycan Pedaqoji Xarici Dillər İnstitutuna Rəfiqə Hüseynovanın direktor vəzifəsinə təyin edilməsi ilə əlaqədar olaraq Əfşan Qədimbəyova həmin ilin 6 sentyabrında institutun pedaqogika və psixologiya kafedrasına baş müəllim vəzifəsinə təyin olunur. Həmin dövrdə kafedra müdiri tanınmış psixoloq alim Surxay Hacıyev idi.

Geniş ictimai-siyasi fəaliyyətlə məşğul olan Əfşan Qədimbəyova Moskvada aspirantura təhsili alsada da, dissertasiyasını tamamlayaraq müdafiə etməmişdi. Bu səbəbdən də o, 4 fevral 1955-ci ildə kafedra müdiriinə ərizə ilə müraciət edərək "Azərbaycanda məktəbəqədər tərbiyənin inkişafı" mövzusunda dissertasiya üzərində işləmək məqsədilə ona yaradıcılıq ezamiyyətinin verilməsini xahiş edir. Onun ərizəsi 5 fevral 1955-ci ildə Pedaqogika və psixologiya kafedrasının iclasında müzakirə olunur, ona ayrı-ayrılıqda 3 ay və 1 ay yaradıcılıq məzuniyyətinin verilməsi qərar alınır. Lakin ərizənin dərkənarında 15 mart 1955-ci ildəki qeyddən (hazırda mümkün deyildir) aydın olur ki, ona icazə verilmir.

Elmi-pedaqoji missiya

26 avqust 1956-cı ildə Əfşan Qədimbəyova doğma instituta-V.İ.Lenin adına Azərbaycan Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Pedaqogika və psixologiya kafedrasına qayıdır və ömrünün sonuna kimi burada pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olur. 1958-1959-cu tədris ilində Pedaqoji İnstitutda ali təh-

silli ibtidai sinif müəllimi hazırlamaq məqsədilə İbtidai təhsil pedaqogikası və metodikası fakültəsi təşkil edildi. Bir il sonra fakültənin nəzdində məktəbəqədər tərbiyə şöbəsi yaradıldı. Əfşan xanım 1956-1961-ci illərdə Pedaqogika kafedrasında baş müəllim, 1961-1968-ci illərdə İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası kafedrasında baş müəllim və dosent vəzifələrində çalışıb. Elmi axtarıqların davam etdirərək 1965-ci ildə professor Mərdan Muradxanovun elmi rəhbərliyi ilə "1920-1941-ci illərdə Azərbaycanda məktəbəqədər tərbiyənin inkişafı mövzusunda" namizədlik (fəlsəfə doktorluğu) dissertasiyası müdafiə edib.

Dissertasiyada XX əsrin 20-30-cu illərində Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin təşkilatı və inkişafının ilkin mərhələsi tədqiq olunur, XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan ərazisində təşkil edilən ilk məktəbəqədər tərbiyə müəssisəsinin ("Dəcəllər məktəbi") tarixi müəyyənləşdirilir, onun təsiri ilə açılan digər müəssisələr haqqında ətraflı məlumat verilir. 1920-ci ildən Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin inkişafı sistemli xarakter aldı, uşaq bağçaları və uşaq evləri ilə yanaşı, fabriklər və zavodlarda çalışan fəhlələrin uşaqları üçün "uşaq ocaqları", kənd yerlərində isə mövsümi uşaq meydançaları təşkil edildi. Əfşan Qədimbəyovanın tədqiqatları sovet hökumətinin məktəbəqədər tərbiyə sahəsində ilk tədbirləri təhlil edilir, 20-30-cu illərdə məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin şəkəsi, onlarda tərbiyə alan uşaqların sayı, uşaq bağçasının nümunəvi əsasnaməsi, məktəbəqədər tərbiyə sahəsində ilk ixtisaslı kadrların hazırlanması, məktəbəqədər tərbiyə müəssisələri üçün program və dərslər vəsaitinin nəşri və digər məsələlər geniş araşdırılır, dövlətin bu sahədəki siyasətinin mahiyyəti üzə çıxarılır.

Keçən əsrin 60-70-ci illərində ADPI-də məktəbəqədər tərbiyənin nəzəri və praktik məsələləri Əfşan Qədimbəyovanın şəxsində sürətlə inkişaf edir, onun elmi rəhbərliyi ilə Raya Mursaqulova, Zəmfira Vəliyeva, Sənubər Axundova namizədlik dissertasiyası (fəlsəfə doktorluğu) müdafiə edib. Nazimə Rüstəmov, N.Cəfəri, B.Paşayeva və X.Əliyevanın elmi araşdırmalarının ərəşə gəlməsində elmi köməyini əsirgəməyib. Ümumiyyətlə, məktəbəqədər təhsil və tərbiyə sahəsində ilk elmi nəslin formalaşması onun adı ilə bağlıdır. Məhz onun təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə 7 may 1968-ci ildə Məktəbəqədər pedaqogika kafedrası təşkil olunub. İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası kafedrasında məktəbəqədər təhsillə bağlı fənləri tədris edən müəllimləri yeni təşkil edilən kafedraya köçürüldü. Pedaqoji fakültənin Məktəbəqədər pedaqogika kafedrasına müdir təyin olunan dosent Əfşan Qədimbəyova 1968-1978-ci illərdə həmin vəzifədə çalışıb. 1978-ci ildə kafedra müdiri vəzifəsindən ayrılan Əfşan xanım 1980-ci ildə haqq dünyasına qovuşub.

Dövlət mükafatları

Dosent Əfşan Qədimbəyovanın əməyi dövlət tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. İki dəfə "Şərəf nişanı" (1943) ordeni, "Qafqazın müdafiəsinə görə" (1944), "Almaniya üzərindəki qələbəyə görə" (1945), "Böyük Vətən müharibəsində şərəfli əməyinə görə" (1945) medalları ilə təltif olunub. Azərbaycan SSR Ali Sovetinin, SSRİ Ali və Orta İxtisas Təhsili Nazirliyinin, Azərbaycan SSR Maarif Nazirliyinin Fəxri fərmanları ilə təltif olunub.

Pedaqoji yaradıcılığı

Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil-tərbiyənin nəzəri və praktik məsələlərinin araşdırılmasında, tədqiq və təbliğ olunmasında, elmi-pedaqoji kədr hazırlığında dosent Əfşan Qədimbəyovanın müstəsna xidmətləri olub. Uzun müddət ali pedaqoji məktəblərdə istifadə edilən D.V.Mencevskaya və F.S.Levin-Şirinin II hissəlik "Məktəbəqədər yaşlı uşaqların kommunist tərbiyəsinin əsasları" tədris vəsaitini Əfşan Qədimbəyova (S. Ə.Əfəndiyeva ilə birlikdə) tərcümə edib. O, "Uşaq bağçasında oxlaq tərbiyəsi" (1969) adlı kitabın, "ADPI-nin Elmi Əsərləri"ndə, "Azərbaycan məktəbi" və "Məktəbəqədər və ibtidai təhsil" jurnallarında dərc olunmuş 40-dan çox elmi məqalənin müəllifi, məktəbəqədər təhsillə bağlı onlarla kitabın, proqramın tərtibçisi, redaktoru və ya rəyçisi olub.

Xatirələrdə yaşayan şəxsiyyət

İnsan o vaxt ölürlər ki, onu heç kim xatırlamır, yada salmır. Xeyriyə əməllər sahibi onlar fiziki olaraq dünyalardan dəyişsə də, insanların yaddaşına köçür, xatirələrə çevrilir. Xatirəyə çevrilən ömürlər uzunmüddətli olur, zaman-zaman yada düşür, xatırlanır. Belə insanlardan biri də Əfşan Qədimbəyovadır. Qərbi Azərbaycan İctimasının möhtəşəm binasındə tərbiyə sahəsində ilk tədbirləri təhlil edilir, 20-30-cu illərdə məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin şəkəsi, onlarda tərbiyə alan uşaqların sayı, uşaq bağçasının nümunəvi əsasnaməsi, məktəbəqədər tərbiyə sahəsində ilk ixtisaslı kadrların hazırlanması, məktəbəqədər tərbiyə müəssisələri üçün program və dərslər vəsaitinin nəşri və digər məsələlər geniş araşdırılır, dövlətin bu sahədəki siyasətinin mahiyyəti üzə çıxarılır.

Keçən əsrin 60-70-ci illərində ADPI-də məktəbəqədər tərbiyənin nəzəri və praktik məsələləri Əfşan Qədimbəyovanın şəxsində sürətlə inkişaf edir, onun elmi rəhbərliyi ilə Raya Mursaqulova, Zəmfira Vəliyeva, Sənubər Axundova namizədlik dissertasiyası (fəlsəfə doktorluğu) müdafiə edib. Nazimə Rüstəmov, N.Cəfəri, B.Paşayeva və X.Əliyevanın elmi araşdırmalarının ərəşə gəlməsində elmi köməyini əsirgəməyib. Ümumiyyətlə, məktəbəqədər təhsil və tərbiyə sahəsində ilk elmi nəslin formalaşması onun adı ilə bağlıdır. Məhz onun təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə 7 may 1968-ci ildə Məktəbəqədər pedaqogika kafedrası təşkil olunub. İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası kafedrasında məktəbəqədər təhsillə bağlı fənləri tədris edən müəllimləri yeni təşkil edilən kafedraya köçürüldü. Pedaqoji fakültənin Məktəbəqədər pedaqogika kafedrasına müdir təyin olunan dosent Əfşan Qədimbəyova 1968-1978-ci illərdə həmin vəzifədə çalışıb. 1978-ci ildə kafedra müdiri vəzifəsindən ayrılan Əfşan xanım 1980-ci ildə haqq dünyasına qovuşub.

Keçən əsrin 60-70-ci illərində ADPI-də məktəbəqədər tərbiyənin nəzəri və praktik məsələləri Əfşan Qədimbəyovanın şəxsində sürətlə inkişaf edir, onun elmi rəhbərliyi ilə Raya Mursaqulova, Zəmfira Vəliyeva, Sənubər Axundova namizədlik dissertasiyası (fəlsəfə doktorluğu) müdafiə edib. Nazimə Rüstəmov, N.Cəfəri, B.Paşayeva və X.Əliyevanın elmi araşdırmalarının ərəşə gəlməsində elmi köməyini əsirgəməyib. Ümumiyyətlə, məktəbəqədər təhsil və tərbiyə sahəsində ilk elmi nəslin formalaşması onun adı ilə bağlıdır. Məhz onun təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə 7 may 1968-ci ildə Məktəbəqədər pedaqogika kafedrası təşkil olunub. İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası kafedrasında məktəbəqədər təhsillə bağlı fənləri tədris edən müəllimləri yeni təşkil edilən kafedraya köçürüldü. Pedaqoji fakültənin Məktəbəqədər pedaqogika kafedrasına müdir təyin olunan dosent Əfşan Qədimbəyova 1968-1978-ci illərdə həmin vəzifədə çalışıb. 1978-ci ildə kafedra müdiri vəzifəsindən ayrılan Əfşan xanım 1980-ci ildə haqq dünyasına qovuşub.

Əfşan xanım Qədimbəyovanın nəsilərə nümunə həyatı, ictimai-siyasi fəaliyyəti, pedaqoji ideyaları, elmi irsi və yaratdığı dəyərlər zamanın sınağından keçərək yeni nəsillərə yol göstərir. Belə insanların adı, əməlləri və xatirələri insanlığa xidmətin əbədi simvoluna çevrilir.

FƏRRUX RÜSTƏMOV,
ADPU-nun İbtidai təhsilin pedaqogikası kafedrasının müdiri,
pedaqoji elmlər doktoru,
professor, Əməkdar elm xadimi